

EFSANE İSTANBUL

Bizantion' dan İstanbul'a - Bir Başkent'in 8000 Yılı

Dişhekimisi
Nilgün Onarıcı

nonarici@hotmail.com

**Neolitik Çağ'dan
Batı Roma'ya,
Osmanlı'dan
Cumhuriyet'e,
dünyada hiçbir
kente nasip olma-
yan serüvenler
yaşadı İstanbul.**

İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti kapsamındaki etkinlikte, İstanbul'un 8000 yıllık tarihini anlatan 500'ü aşkın eser Sabancı Üniversitesi Sakıp Sabancı Müzesi'nde sergileniyor.

5 Haziran - 26 Eylül tarihleri arasında düzenlenen sergide Marmaray Projesi kapsamındaki Yenikapı kazılarında bulunan eserler de görülebiliyor. Yenikapı kazılarında bulunan Neolitik döneme ait pişmiş toprak kaplar, tahta ve kemikten yapılmış aletler, günümüzden 8000 yıl önce İstanbul'da yerleşik köy düzeni olduğunu kanıtlayan eserler olarak sergide yerini aldı.

Constantinopolis'ten İstanbul'a

Sergide, Roma İmparatorluğu'nun bir garnizonu olan İstanbul'un, Doğu ve Batı Roma'nın ayrılmasını takiben Bizans İmparatorluğu'nun görkemli

başkenti oluşu, Constantinopolis'ten Osmanlı İmparatorluğu'nun başkenti oluşuna dek geçen süre anlatılıyor. Bunun için Türkiye başta olmak üzere, İngiltere, Almanya, Fransa, Vatikan, İtalya, Yunanistan, Macaristan, Avusturya, Belçika, Hollanda, İrlanda, Katar, Portekiz ve Rusya'da bulunan müzelerden gelen eserler sergilendi. Neler yok ki bu eserler arasında... Roma dönemi heykellerinin yanı sıra Bizans döneminde Haçlı ordusu tarafından yağmalanarak götürülen eserler, Arapça İncil, Ermenice İncil, Tevrat, el yazması Kuran-ı Kerim, Piri Reis haritasını içeren kitap, Bizans ve Osmanlı mücevherleri hep bu kentte, yan yana, birarada varolagelmiş... Bunca görkem, bunca parlıltının yanında hep savaşlar, acılar ve ölüm de varolagelmiş.

Mutlu mu?

Bizler İstanbul'da yaşadığımız için şanslı sayarız kendimizi. Bazılarımız tutkuyla bağlıdır bu kente... Bu sergiyi gezerken, binlerce yılın içinden gürül gürül akıp gelen İstanbul'u düşündüm ve günümüzde içinde yaşadığımız ve gittikçe büyüyen bir devdi o. Merak ettim... acaba, o bizlerle yaşamaktan mutlu mu? ■

Şairler şehri İstanbul

*“Doyum olur mu burada yaşamanın tadına
Bir yanda kuşlar şarkı söyler sabah akşam
Bir yandan uzaktan uzağa bağırان kayıkçılar.”*

Bu dizeleri 6. yüzyılda bu kentte yaşayan ve bu kente tutkuyla bağlı olan Arabios yazmış. Bu dizelerdeki duyguları taşıyan nice İstanbul aşığı şair gelmiş geçmiş bu kentten.

*“Sana dün bir tepeden baktım aziz İstanbul!
Görmedim gezmediğim, sevmediğim hiçbir yer.”*

diyen Yahya Kemal de bir İstanbul tutkunudur, ruhunu İstanbul'a veren Necip Fazıl da...

*“Ruhumu eritip de kalıpta dondurmuşlar
Onu İstanbul diye toprağa kondurmuşlar.
İçimde tüten bir şey; hava, renk, edâ, iklim;
O benim, zaman, mekan aşır geçmiş sevgilim.”*

Nazım Hikmet'in Ceviz Ağacı ne güzel anlatır İstanbul'a sevgisini:

*“Ben bir ceviz ağacıym Gülhane Parkı'nda
Yapraklarım suda balık gibi kıvıllı kıvıllı.
Yapraklarım ipek mendil gibi tiri tiri,
Koparver, gözlerinin, gülüm, yaşını sil.
Yapraklarım ellerimdir, tam yüz bin elim var.
Yüz bin elle dokunurum sana, İstanbul'a.
Yapraklarım gözlerimdir, şaşarak bakarım.
Yüz bin gözle seyredirim seni, İstanbul'u.
Yüz bin yürek gibi çarpar, çarpar yapraklarım.”*

Bir başka İstanbul sevdalısı da Bedri Rahmi'dir :

*“İstanbul deyince aklıma kuleler gelir
Ne zaman birinin resmini yapsam öteki kıskanır.
Ama şu Kızkulesinin akli olsa
Galata kulesine varır
Bir sürü çocukları olur.”*

Yaşı orta yaş kıvamında ve daha öncesinde olanlar için, İstanbul'da kule simgesi Kızkulesi ile Galata kulesiyken, gençler için çoğu İngilizce adı olan gökdelenler...

Gelin Orhan Veli'nin fısıldadığı şiiri dinleyelim.

*"İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı
Hafiften bir rüzgâr esiyor;
Yavaş yavaş sallanıyor
Yapraklar ağaçlarda
Uzarlarda çok uzarlarda
Sucuların hiç durmayan çingirakları
İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı."*

İstanbul'dan binlerce yıldır nice sesler, yakarışlar, haykırışlar, ağlamalar, kahkahalar, nârâlar, çığlıklar gelmiş geçmiş ve daha nicesi gelip geçecek. Belki de geriye sadece İstanbul tutkunu insanların

yazdığı dizeler kalacak, kim bilir?

Sergiyle ilgili son söz, teknoloji mucizesi bir kubbeyle ilgili olacak. Bir kubbe yapmışlar ve bu kubbeyle İstanbul'un o güzelim camilerinin, kiliselerinin kubbelerindeki muhteşem nakışları, hâtları, resimleri yansıtmışlar. İnsanın içine işleyen müzik eşliğinde bir kubbeden diğerine usulcacık geçişleri izliyorsunuz. İstanbul'un tarihi boyunca olan tüm savaşlar, ayrılıklar, bölünmüşlükler anlamını yitiriyor. Aslında hepimizin, tüm insanların, tek bir kubbenin, gök kubbenin altında yaşadığı gerçeğini anlıyorsunuz ve İstanbul'u bir kez daha seviyorsunuz. ■

EFSANE İSTANBUL

BİR BAŞKENTİN 8000 YILI